

Megjelenik minden vasárnap és csütörtökön.

Szerkesztőség és kiadó-hivatal:

Szabó Albert könyvnyomdáiban Kézdi-Vásárhelyt, hova úgy a lap beltartalmát részét illető közlemények, mint az előfizetések, hirdetések, nyilvtéri cikkek stb. intézendők.

Nyilvtéri cikkek soronként 10 kr-ért közöltek.

SZÉKELYFÖLD

Politikai, közgazdasági, társadalmi és szépirodalmi hirlap.

Előfizetési árak:

Egy évre . . . 6 frt — kr.
Fél évre . . . 3 frt — kr.
Negyed évre . . . 1 frt 50 kr.
Külföldre 1 évre 8 frt — kr.
Egyes szám ára 6 kr.

Hirdetések díja:

minden egyhasábos garmond-sorért vagy annak tőrfogatáért 4 krajczár.
Hivatalos hirdetések külön árszabály szerint számítanak.
Ezenkívül minden beiktatásnál 30 krajczár bélyeg-díj fizetendő.

Felhívás előfizetésre.

A „Székelyföld“ című politikai, közgazdasági társadalmi és szépirodalmi, hetenkint 2-szer megjelenő hirlapra a következő árakkal előfizetést nyitunk:

Egy évre . . . 6 frt — kr.
Fél évre . . . 3 frt — kr.
Negyed évre . . . 1 frt 50 kr.
Külföldre egy évre . . . 8 frt — kr.

Előfizetési pénzek bármely időben elfogadhatók.

Lapunk azon előfizetőit, kik előfizetéseikkel még hátralékban vannak, tisztelettel kérjük azoknak beküldésére.

Kérjük egyuttal t. előfizetőinket, szíveskedjenek előfizetéseiket minél előbb megújítani, hogy lapunk szétküldésében zavar ne forduljon elő.

A „Székelyföld“ kiadó-hivatala.

Husvét,

Kézdi-Vásárhely, 1890. április 5.

„Ő nincsen itt, feltámadott!“ mondá az angyal a Jézust kereső Máriának. Igen, az ártatlanság, az igazság nem hal meg soha! A vad üldözések, ha elnémitják, megrettentik vagy éppen élete ellen törnek is, de meg nem semmisíthetik. Ezt bizonyítja hitünk fejedelmének Jézus Krisztusnak feltámadása.

A győzdelmi szent ünnepet, melyet keresztényi igaz hitünk legbensőbb érzetével tartunk meg, a szeretet övezi körül s nemcsak azt hirdeti, miként ül győzelmet az igazság és ártatlanság a gonoszság felett, hanem megnyugtató, boldogító vigaszt küld ártatlan szenvedéseink, küzdelmeink közepette, s bebizonyítja, hogy a halál, a bűn nem diadal-maskodhatik felettünk.

A halhatatlanságot bizonyító öröktermészet a változó, de ereditéségtől el nem térő világ-egyetem ott áll ma is, hol évezredekkel ezelőtt. A vallásos hitből eredő felebaráti szeretet, azonban csak a megváltás magasztos ünnepe óta termi világboldogító gyümölcseit s hódít hova-tovább nagyobb tért, az emberek szívében.

A keresztyén világ öröm-ünnepe a husvét, mely örökéletet hirdet mindennek, mi szép, magasztos és igaz!

A történelem lapjait forgatva, nem arról győződünk-e meg, hogy a kik vallásuk, hazájuk vagy az emberiségért áldozták fel életüket, ha meghaltak is testben, de nemes tettük emléke örökké él, a hála és tisztelet örökzöld koszorúi még a késő utókorban is díszleni fognak felette?

A szabadság, egyenlőség és testvériség nem egyik nemes gyümölcse-e a keresztyéni szeretetnek?

A családi és társadalmi munkásság mozgató ereje, kitartása szintén a szeretetben

nyilik. E magasztos érzést, e szent ihletiséget örököltük Jézustól, hitünk fejedelmétől, ki így szólott tanítványaihoz feltámadása után: „Arról ismerlek, hogy az én tanítványaim vagytok, ha igazán szeretitek egymást.“

Az egyházi és világi hivatalnokok, a család atyák, a munkások egyaránt csak úgy várhatják munkájukra Isten áldását, ha azt mi reájuk bizatott, a mi feladatuk nemcsak kényszerűségből, hanem buzgósággal és odaadással végzik el. A mely hivatalnok csak a hivatalos záróra végződését várja, épen olyan rossz, mint a nap lenyugtát sóhajtozó napszámos.

»A milyen a munka, olyan az áldás«, mondja a példabeszéd. Ez igazság tiszta fénye vonul végig Jézus életén s ezért termi oly bővíben a jót a keresztény hit. Az ő munkája, tanításának ereje, igazsága megragadó példaként tündöklök előttünk, s világosan hirdeti, hogy a bűnnek hatalma, ereje, nincsen felettünk, csak emberi gyarló erőnkkel törekedünk felemelkedni ő hozzá: legyen beszédünk, cselekedetünk a valódi keresztényhez méltó s akkor nemcsak élünk e földön, hanem mint ő, soha meg nem halunk és cselekedeteink minősége szerint idvezülünk, s állandó husvétet érünk.

X. X.

Székelyföldi panaszok.

(Folytatás és vége.)

A székelyek több barátja által óhajtott ipari szakiskolákkal óvatosabban kell elbánunk: különösen, mikor a népesség legnagyobb részét kell, hogy iparral foglalkoztassuk, hogy lekössük, visszatarthassuk az anyaország számára. A tapasztalat azt bizonyítja, hogy a jelenlegi szervezett ipariskolák legtöbbje által nevelt ifjak megélhetését alig biztosíthatnak maguknak; s ha igen, a székely ifjunak akkor is el kell menni a szomszéd Oláhországba, tanulmányai értékesítése végett. Tőke befektetésekkel rendelkező gyárakat, ipartelepkeket kellene felállítanunk, hogy a kiképzett munkaerőket foglalkoztathassuk is; s így a gazdasági s más nyereségeknek a nagyobb fogyasztás által nagyobb értéket kölcsönözve, természetesen a székely nép főfoglalkozását, a földművelést, és földművelési iparágakat is fölemelnék.

Háromszék megye intézőköreinelég előtérrel érvényre jutott az iparoktatás iránti leggyakorlatibb érzék is, bizonyítja ezt, nőipar-tanmühelyének és szövőgyárának, valamint legutóbb lakatos tanmühelyének szervezete; nem rajtuk mult tehát, hogy azt nem érvényesíthették a legmegfelelőbb módon. A gyakorlati igényeket kielégítő ipari szakiskolákat akartak felállítani, midőn rájuk erőszakoltak három felsőnépiskola a megye különböző pontjain, mi nemhogy elősegítette volna, hanem visszavetette, megbénította a megye iparoktatás ügyét.

Két gazdasági szakosztálylyal és egy ipar-tanmühelylyel »kapcsolatos« felsőnépiskola állított fel az államkormány támogatásá-

val, miknek czéltalan- és szervezetlenségét, csak az évek gyakorlata hozta napvilágra; a sepsiszentgyörgyiek hamarabb felismerték ezt és átalakították a magokét polgári iskolával kapcsolatos ipar-tanmühelylyé, — mi még nem valóságos szakiskola. A kézdivásárhelyi műfaragó tanmühely, minek eszméje, ha a gyakorlatban megfelelően vitetett volna keresztül, áldást hozó lehetett volna az itteni nagymérvű asztalosiparra, míg így megszűnt hátrányos szervezetéből kifolyó néptelensége miatt; az ezzel kapcsolatos felsőnépiskola üres tantermekkel is, de még áll. A baróthi gazdasági felsőnépiskola is néptelen, pedig valóban szükség lenne a háromszéki népnek egy valóságos gyakorlati gazdasági iskolára, mit a földművelési miniszterium fennhatósága alatt földmives iskolának neveznek és a mely semminemű más hozzákapcsolt intézményektől nem függ.

Annyiféle szervezett iskolával rendelkezünk már, hogy a szakértők is eltévednek azok labirintjában; mit kívánunk aztán a székely szülőktől. A nagy közönség csak határozottan körvonalozott intézményeket ismer és vesz tudomásul. Az elemi iskolán kívül ismeri a gymnasiumot és a valóságos szakiskolákat, azt a sok átmeneti valamit semminek nevezi. Az iskolák részletesebb megosztásának helye lehet sürűbb lakosságú és előhaladottabb műveltségű helyeken, hol minden iskola népes, mindenik tanuló közel kapja czéljai szerint a maga iskoláját; vidéken az anyagi lehetőség, a mód határoz és így a közelség.

A Székelyföldön okvetlenül egységesíteni kell az iskolákat legalább az alsóbb előkészületi osztályokban (négy alsó középiskolai osztály) hogy így arányosabban oszthassuk el.

A jelenlegi szervezett mellett a polgári iskola alsó négy osztálya megfelel a gymnasium, vagy reáliskola ugyanazon osztályainak; így a négy polgári osztályt elvégzett növendék átléphet a megfelelő gymnasium, vagy reálosztályba. Vidéken állítsunk fel több négy osztályú polgári iskolát! Ilyenné alakítva a meglevő felsőnépiskolákat is, melyek aztán a központokban levő főgymnasium és a különféle szakiskolák gyűjtőcsatornáivá lennének, egyszersmind a gyakorlati életnek megfelelőbb nevelést adva, az algymnasium osztályaiából nagyszámmal kimaradni szokott, s ipari, kereskedelmi és mezőgazdasági pályára lépő növendékeknek. Ez volna a leghelyesebb lépés az egységes középiskola eszméjének megvalósítása felé, már csak azon szempontból tekintve is, hogy ez a sokféle szervezett iskola csak a kaszt szellemet, a különféle társadalmi osztályoknak még nagyobb szétválását ápolja, mi alig lehet egy iskolának is feladata.

Kinek van például a Székelyföldön a jelenben felsőnépiskolára szüksége? A székely népnek adjunk először kifogástalan elemi iskolát, mert idáig még volt valahogy, de hogy lesz ezután? Midőn a székely községek főjövédelmi forrásai, a regale és erdőterületek egyesek telhetetlen kapzsiságából kifolyólag a birtokosok közt felosztattak, »arányosítottak«; így a meglevő, s kulturális czélra fordítható községi vagyon is elforgácsoltatott, a

miért majd az utókor átka száll a mai kor fiaira, s a kormány hatalomra, mely azt elősegítette. Mert a mit a Székelyföldön népek mondunk, az anyaországban csak koldus; az anyaországbeli nép pedig vagyoniilag több mint a székely középosztály; s az alföldi polgári osztály fia meg a székelyek közt mánás lehetne. Így zárattott ki ősi jogából és tétettek földönfutóvá a székelynép ezrei, melynek egyedüli megélhetési biztosítéka a községi vagyonnak eddigi közös használata, haszonélvezése volt; már pedig, a kik mostan a hatalom terén előállanak, jöhet idő, midőn ők, vagy legalább utódjaik lesznek hátul és akkor nagyon fájó érzés lesz a jelenre visszagondolni.

A székelyföldi legsóbbs néposztályról, munkásosztályról nagyon hízegően nem beszélhetünk; alantas fokon áll az értelmileg is, a szegénység természetes következményekép: szegényebb mint az oláh, mely fent a havasokon él, mert az legalább egy pár háziállatot tarthat, mi megadja az ő mindennapiját. A felsőbb és középosztályról csak elismeréssel szólhatunk; hazafiasabb, erkölcsösebb, szorgalmasabb, takarékosabb polgárokat alig találunk az egész magyar korona területén. Megvan bennük a hajlam minden jóra és szépre, az elötörékvésre, csak legnagyobb részénél nincsen hozzá anyagi lehetőség, miből kifolyólag napról-napra szegényül, súlyod az erkölcsiség lejtőjén is, holott kis áldozattal s több jó akarattal megmenthetnők.

Nyujtsunk megélhetést, munkát, keresetet a székelyeknek és megjavítottuk kedvezőtlen közegszésg ügyét, valamint megátoltuk azt is, hogy viszontagságos életmódjuk által edzett szorgalmukat és munkaerejüket idegenben értékesítsék; nemcsak a hazafiság, hanem a nemzetgazdasági szempont is ezt parancsolja. Az ország idegen nemzetiségű vidékei el vannak látva, a modernkor mindennemű iskoláival, csak a székelyek oly mostoha gyermekei a magyar nemzeti kormányának, azon téves hiedelemből kifolyólag, hogy: »a székely ugye is magyarnak marad.« Magyarnak, de nyomorék, tehetetlen magyarnak, a dédelgetett nemzetiségekkel szemben.

Székelyfi.

SZEMLE.

Oroszország és a hármas szövetség. Az orosz sajtó még mindig bizonyos izgatottsággal tárgyalja a német kancellárválságot. Érdekessnek találjuk a »Novosztik«-ból a következőket közölni: »A mi sajtónk egy része rendkívül izgatott. Félti nemcsak Oroszország, hanem Európa jövőjét is. S mi az a rendkívüli dolog, a mi ezt az izgatottságot előidézte? Az, hogy Bismarck herczeg visszavonult. Igaz, hogy ő ellenségünk volt, de mindnyájan tudtuk, hogy mit akar. Most azonban Berlinben egy sphynx ül és senki sem tudja megfejtani azt a rejtvényt, a melyet a világnak felad. Ha most az ember Berlinre gondol, csak az jut eszébe, hogy »Berlin — c'est l'inconnu!« Hanem mi megnyugtattuk a mi publicistáinkat. Crispi kijelentette a képviselőházban hozzá intézett kérdésre, hogy »a legutóbbi berlini események semmiféle változást nem fognak előidézni a hármas szövetségben.« Epen így nyilatkozott még előbb II. Vilmos császár. Következésképp, ha a mi publicistáink azt hiszik, hogy a hármas szövetség Bismarck eltávolozása által meg bomlik, nagyon csalódnak. A volt német kancellárt tul fogja élni az ő műve. A hármas szövetség ezután is öröködni fog Európa békéje felett s a mi publicistáink teljes bizalommal lehetnek a jövő iránt. S ha Bismarck idejében bizalommal néztek a jövőbe, bizalmuk még csak erősebb lehet. — A mi minket illet, mi ugyan nem tartjuk a hármas szövetséget az európai béke megőrzőjének, sőt azt tartjuk, hogy az csak belső elégedetlenséget és bajokat okozhat Németországban s nemzetközi versengésgést idézhet elő, a mi pedig végső fejleményében, utóljára is csak háborura vezethetne. Ugyanazért az a kijelentés, hogy a hármas szövetség teljes erejében fenn fog maradni, mi előttünk inkább bir nyugtalanító jelleggel, mint az, hogy a szövetség megteremtője odahagyta helyét. De minket is megnyugtató az, hogy Vilmos császár belügyi politikai programjának megvalósítása ki nem vihető a fegyverkezés és a rendkívüli hitel következése mellett. E program megvalósítása feltétlenül megköveteli a békét s azt, hogy a nép ne terheltessék meg

adókkal. Ugyanezért Berlinben egyre tartja magát az a hír, hogy a septennatust megváltoztatják s a katonai szolgálati idő tartamát két évrő rövidítik meg. Következésképp ha a hármas szövetség fennmarad is, a jövőben nem fog oly éles vonásokban jelentkezni, a melyekben eddig örökös fenyegetője volt az európai békének. S már ez magában örvendetes és megnyugtató.«

Bismarck ünneplése. Bismarck herczegnek, április 1-én d. e. 10 órákor a családtagok fejezték ki szerencsekívánataikat. Ezután a herczeg polgári ruhában, fehér sapkával a fején, a kertbe ment, a hol valóságos ünnepeztetésben volt része. Sokan megcsókolták kabátját és kezét: az asszonyok sirtak és Bismarck is igen meg volt hatva. A feléje nyujtott kezeket megszorította. Délben érkezett meg a hamburgi küldöttség Peterson polgármester vezetésé alatt és kifejezvéren szerencsekívánatait, eltávozott. D. u. 1 órákor a gyorsvontattal érkezett meg Wedel szárnysegéd, a ki a császár nevében fejezte ki legjobb kívánatait. A hadsegéd elvitte a császár életnagyságu arczképét és a császár szíves hangu levelét, a melyben az uralkodó Bismarck herczegnek jó egészséget és nyugalmat kíván. Ezalatt szakadatlanul kopogott a táviró masinája és még sem lett vége az üdvözlő telegramoknak. Az első száz táviratot maga Bismarck bontotta fel. Temérdek lelkes hangu sürgöny ment Ausztriából. A kancellár cselédjei nem tettek egyebet, minthogy kicsomagolták a kancellár számára érkezett ajándékokat. Bismarck igen jó kedvű; tartása egyenes, arczsine üde. Tréfásan azt jegyezte meg, hogy a lauenburgi hercegi czimet akkor fogja használni, ha inkognitóban akar utazni. Azt is mondta, hogy mint katonának nem sok dolga lesz. Az ebédén megjegyezte, hogy a császár sajátoságos chasssez-croszszest tett; legjobb tábornokát megtette kancellárrá s kancellárát pedig megtette tábornokká. Mikor a parkban sétált, odament a reggeliző zenészekhez, egy pohár sört kért és azt födetlen füllel a császár egészségére ültette ki. Este fátylós zenét rendeztek a vasuti hivatalnokok és munkások.

Szerb-bolgár konfliktus. »Pol. Corr.« Bolgár politikai körökben nyilvánvalónak tekintik, hogy Szerbia Bulgáriával való háborura tör. Szófiában meg vannak arról győződve, hogy a szerbeket Oroszországból izgatják mostani eljárásukra. Péterváron ugy látszik azt remélik, hogy a szerb-bolgár konfliktus végsőig való menetele alkalmat fog adni Oroszországnak a bolgár dolgokba való avatkozásra. A politikai körök a belátása magyarázza meg Bulgária rendkívüli türelmét és mérsékletét Szerbia kihívó magatartásával szemben, mert azt, hogy Szófiában egy új fegyveres konfliktustól tartanak, még Belgrádban sem hiszik. Bulgáriának egy ideig szüksége van a nyugalomra, hogy megkezdett közgazdasági reformjait befejezhesse. Az európai békére való tekintet s az a törekvés, hogy Bulgária nemzeti céljait, Európa becsülését megnyerő méltóságos, mértéket ismerő magatartással érdemelje ki, magyarázzák meg Bulgária szokatlan előékenységet az orosz sugalmazás által bátorított Szerbiával szemben.

T a n ü g y.

A barátosi iskola története.

Irta: Borivó.

(Folytatás.)

A kö-iskola épület.

Az értelmiség kezdet óta azon volt, hogy állami segélylyel kö-iskolát létesítsen. A vezérszerepet t. Vékás Lajos lelkész vitte mint iskolaszéki elnök. Mellette harcolt s belső meggyőződésből támogatta az ügyet az iskolaszékek csaknem minden tagja. Az öreg Balogh Károly egész ellentétet képezett ezekkel. Ő e pártot »fattyu intelligencia« guny névvel jelezte. Mint községi és iskolaszéki jegyző az ügynek sokat tudott ártani. Okleveles ügyvéd volt és szónoki tehetséggel bírt. Neki nem kellett semmi áron kö-iskola, mert az, szerinte hamarabb elpusztul mint a faház, mivel a talaj nálunk vizenyős, az alsó téglák felszivják a nedveséget, elmállanak, a többi téglá utána omlik. A kö-épületet a földrengések is inkább rongálják. Faház kell minden módon, melyet szerinte keblbi költségen kellett volna építeni.

Ezeket az ellenvetéseket ő csak kieszelte, de a világért sem úgy érzett a lelke, nem kellett neki semmiféle községi iskola, hisz már eleinte izgatni kezdett ellene. A községi iskola uj terheket hoz a szegény nép nyakára, minden adó forint után öt százalékos iskolaadót kell fizetni, az építéshez fuvarral s tenyeres munkával kell járulni, ezt a szegény gazdaközönség soha sem bírja ki; ezeket beszelte Balogh ur. Más oldalról is gáncsolták az

ügyet, az orbai ref. esperes is türelmetlenül nézte az átalakulást, az iskolaszék elnökéhez egy levélben oly kérdéseket intézett, melyek elárulják az esperes ur nehezletését.

A levél így szól:

»Kedves tiszteletes Ur!

Az az iskola, melyet önök községének neveznek, a Mlgs. Egyház főtanács, vagy Cultus ministerium beleegyezésével alakult-e át községivé?

Önök ugyan ugy nyilatkoztak az egyházvizsgálat alkalmával, hogy a Mlgs tanfelügyelő ur tudtával, beleegyezésével.

A Mlgs tanfelügyelő urtól nem vehettem, noha arra nézve hivatalosan felkértem, semmi nyilatkozatot.

Felkérem azért Tiszteletedet: szíveskedjék felvilágosítást adni, kinek tudta s jóváhagyásával lett községivé a barátosi kezdő fiuk és leányok iskolája?

Baráti üdvözléssel levén

Páké, szept. 12. 1871.

szerető barátja

Görög György s. k.,
esperes.

A kor áramlatával szemben hiába való volt minden küzdelem, a százados veszteglésből kizavart tanügy haladt a törvény által kijelölt uton tovább.

Az iskolaszék nagy erőt nyert, mert Balogh Károly mint községi adógyűjtő 2600 frt adóiskaszítás bűnébe esvén, az előjárók tőle megirtóztak és az iskolapárthoz csatlakoztak. Most az iskolaszék egy Cseh István nevű építésszel elkészíttette az új iskola tervrajzát és költségvetését s az illető tanfelügyelőség utján egy kellően okmányolt folyamodást terjesztett a Nagym. vallás- és közoktatásügyi ministeriumhoz fel s így 1874. szept. 12-ről 7058 frt 28 kr utalványoztatott az új iskola építésére. A közönség 1420 tenyeres és 890 fuvaros napszámmal járult az építéshez. Az építés sok zugolódással és herceze-hurczával ment végbe, de annak aprólékos leírásával most nem fáradszom a t. olvasót. Elég az hozzája, hogy a templom szomszédságában, a községnek legszebb pusztás területén pompázik a palota-iskola.

Az iskola évenkénti szükségleteinek fedezése.

A község pénztára Bibó tanítóknak 187¹/₂ tanévre fizetett 150 frtot s a következő évre 200 frtot. Az 187²/₃ tanévre már két rendes tanító volt alkalmazva 300—300 frt fizetéssel, de az iskola évi szükséglete összesen 682 frtra rugott, a községi pénztárban egy utolsó krajczár sem volt, hanem volt egy sereg adóssága és így az iskola részére igénybe kellett venni az államsegélyt. Kérés folytán 1873. január 4-én 4410⁶/₁₂ sz. a. utalványoztatott 218 frt, de ez még nem volt elég. Több segélyt a nagym. vallás- közokt. ministerium sem nyujtott addig a mig tisztán és hitelesen ki nem lett mutatva, hogy mennyi a község bevétele és kiadása, mennyi az évi egyenes állami adója, s az ez után törvény szerint felszedhető 5%-os iskolaadó, mennyi a tan- és felvételi-díj összege, a melyekből aztán kiderül, hogy van-e szükség állam segélyre vagy nincs. A községnek azon évi egyenes állami adója 2820 frt 66 kr volt, ez után az 5%-os iskola adó 141 frt 3 kr, melyet az egyes adózók tartoztak fizetni. Az iskolaszék a tanköteles gyermekek között százát talált olyant a kiknek szülői képesek a 40 krban megállapított tandíjt fizetni, a többi tanuló szegény szülők gyermeke volt. És így tandíj czimen befolyt 40 frt. A kezdő tanulók a tandíjon kívül még felvételi díj czimen 25 krt fizettek személyenkint, abból befolyt 4 frt. A kimutatott bevéendők és a nyert államsegély még nem fedezték a szükségletet, még 278 frt 97 kr hiány mutatkozott. Uj kérés folytán 1873. július 30 án 20,045. szám alatt kerekén 280 frt utalványoztatott a nagym. vall. és közokt. ministerium által. Ezzel az első évi baj el volt hárítva. Attól fogva minden évben ily pontosan készített költségvetést és számadást kellett felterjeszteni s csak így nyertünk államsegélyt. Eleinte a községi adógyűjtők nagyon hanyagul szedték fel az 5 százalékos iskolaadót. Volt olyan, a ki ugy vélekedett, hogy ő csak azt az adót tartozik szedni, a mit neki az adóhivatal előírt; volt olyan a ki ugy vélekedett, hogy az adózóktól jó felszedni, de az iskola pénztárba nem jó beszolgáltatni; volt olyan a ki

ugy vélekedett, hogy a vidéki adózók vagyis külbirtokosok nem tartoznak iskolaadóval, s így évről-évre bizonyos összeg mindig hátrálékban maradt. Erélyes zaklatás után most már rendben vagyunk.

(Vége következik.)

Különfélek.

— A husvétii ünnepek alkalmából t. olvasóinknak boldog ünnepeket kívánunk.

— A tűzoltóegylet évi rendes közgyűlése folyó évi április hó 8-án, husvét harmadik ünnepén, délután 2 órától kezdődőleg fog a városház nagytermében megtartatni. Felkértnék az egylet alapító, pártoló és rendes tagjai, úgy szintén az érdeklődő közönség, hogy azon megjelenni sziveskedjenek. K. Vásárhely, 1890. ápril 4-én. Kovács Dániel, főparancsnok, M. Székely János, egyl. titkár.

— Értésítés. A kézdijárási tanítói körnek f. évi ápril 12-ére, Martonfalvára hirdetett gyűlése, közbejött akadályok miatt Kézdijáráshelyt, a felsőnépiskolában fog megtartatni ugyanazon időben. Erről a kartársakat alkalmazkodás végett, tisztelettel értesitem. Kézdijáráshelyt, 1890. ápril 5-én. Baló László s. k., a kézdijárási tanítói kör elnöke.

— Mulatság. A helybeli »Kereskedő-Ifjak Társulata« folyó évi május 4-én az uniókerti szinkörben, kedvetlen idő esetén ugyanott az ujonan épült nagyteremben táncmulatságot rendez. Jelszó e mulatságon is egyszerűség, kedélyesség leend. A meghívók csak ünnepek után fognak szétküldeni, addig is ajánljuk a nagyérdemű közönség szíves figyelmébe.

— A sepsiszentgyörgyi jótékonycélú nőegylet, a szegények menháza javára 1890. évi április hó 8-án Sepsi-Szentgyörgyön a városház dísztermében, változatos műsorral, táncozzal egybekötött estélyt rendez. Személyjegy 60 kr, karzat- és gyermekjegy 30 kr. Kezdeté fél 8 órakor.

— Bismarck-mondások. Egész ethnografiai kollekciót lehetne összeállítani azokból a mondásokból, melyek a lauenburgi herceg különböző alkalmakkor az egyes nemzeteket jellemezte. Ilyenek többek közt: „A bajor valami közvetítő-féle az osztrák és az ember között.” — „Ha Ausztria a világot hálátlanúságával lepte meg, úgy Anglia bizonyára gyávaóságával fogja meg lepni.” — „Isten az embert saját képére, az olaszt Judáséra alkotta.” — „A hatalmakat márkás emberek, Franciaországot gyakran maszkírozott emberek képviselik.” — „A francia követet mindig arról lehet megismerni, hogy sohasem beszél annak a nemzetnek a nyelvét, melynél akkreditálva van.” — „Jokaival folytatott beszélgetésében azt mondta volt a kanczellár: „A francziák egy rézbőrű nép.” — Thiersről a versaillesi tárgyalások után így nyilatkozott: „Ő is diplomata! Hisz még egy lovat sem tudna eladni!” Bismarck volt az, a ki az urak házában egy ülésén azt az ismeretes szót feltalálta: „Hazudik, mint a telegráf!”

— A félmillió ternő ügyében tartott rendkívül hosszú végtárgyalás e hó 1-én az ítélet kihirdetése által véget ért. Farkas Menyhért, Szobovits és Püspöki egyenként nyolcz-nyolcz évi fegyházra és a mellékbüntetésre, Telkessy né két évi és Hergatt három évi fegyházra ítéltettek. A védők az ítélet ellen felebbezték. Az ítélet-kihirdetésnél a tárgyalási terem zsúfolásig megtelt közönséggel.

— Hymenhir a német uralkodóházból. A mint az Allg. Reichscoorr. jelenti Albert. szász altenburgi herceg legközelebb megtartja kézfogóját Viktoria hercegnővel, Frigyes császárné leányával. Albert herceg nagybátyja a szász uralkodó hercegnek, vezérőrnagy a porosz hadseregben s parancsnoka, a berlini gárdalovasságnak. Most 47 éves s özvegy. Első felesége, Mária hercegnő Frigyes Károly porosz herceg leánya 1888-ban halt meg.

— Fölfordult világ. Soha város nem látott vidéki gazda ment Kolozsvárra másodmagával. Épülfélben levő ház rámtálan ablaknyílásán bekönyökölt. A padlózat már be volt deszkázva és a stukaturról csupán a meszelés hiányzott. Fölfelé, meg lenéz és nincs fogalma arról, a mit lát. Oldalba böki uti társát. — »No, komé, nézze meg kend, mi az isten csudája ez, hát itt alul van a padlás, oszt felül a föld. Hogy fognak itt járni, meg hova akasztják a ködmönt?« A komé szint azonképen csodálkozik, végre nagy elhatározással és a fölfedezés dicsőségével vallja: — »De buga kend koma, hát még azt

se tudja, hogy mán a puskát is hátulról töltik, mégis elülről sül el. Hászén ezt a házat is felülről csinálják; ha azután kész lesz, majd megfordítják, mind ked a szekeret, ha fölfordult.«

— A mezőhegyesi czukorgyár égése. A mezőhegyesi új czukorgyár, mely a múlt év szeptember havában kezdte meg működését, e hó 2-án reggel kigyuladt s a hatalmas ipartelep tökéletesen elpusztították a lángok. A tüzet reggel hatodfél órakor vette észre egy gyárbeli munkás. Az ugynevezett »utótermelési raktárban« füst szállott fel a padló deszkái közt s mire a munkások összehajoltak, az egész épület lángba borult. Az óriási szélben rémitő gyorsasággal terjedt a tűz s pár perc alatt a gyárnak mind a hat épületét hatalmas kerítette. Oltani alig lehetett, mert a forróság kiállhatatlan volt s a víz hamar elfogyott. A gyárbeli munkások és az állami mentelep katonái nagy odaadással dolgoztak, de fáradásuknak nem sok haszna lett. Az épületek beomlottak, a gépek megrongálódtak s a raktárban volt czukor is mind elpusztult. A főépület és berendezése maga egy millió veszteséget képvisel; az elégett nyers czukor kétszáz ezer forintot ért s a szintén kárba vesztett mellékterményeket százezer forintra becsülik. A gyár, melyet Stummer Károly báró, a híres bécsi gyáros építtetett, 1,400,000 frtba került a hozzávaló csatornával együtt s kétszáz holdat foglalt el a kincstár birtokán. — A gyárossal kötött szerződés lejártával az egész ipartelep az állam tulajdona lett volna, mely addig 400,000 forintnyi adóra számított évenként. A tűz csak délutáni két órakor csöndesedett le, de azért pusztított tovább. Még éjszaka is égett s akkoráig elpusztult tizenkétezer métermázsra nyers czukor és tizenhatezer métermázsra a mellékterményekből. A gépek mind haszonvetetlenek és az épületek falai pusztán állanak. A leégett ipartelep teljes értéke biztosítva volt a prágai biztosító szövetkezetnél. A kárt hivatalosan 850,000 frtra teszik.

— Negyven párbaj-kihívás. Oly eset foglalkoztatja Debreczen közönségét, a mely a maga nemében párját ritkítja, mert bonyodalma márczius 15-én vette kezdetét s ma már annyira fejlődött, hogy körülbelül negyven párbaj-kihívás vár elintézésre. A következőleg adják elő a furcsa kis történetet: A debreczeni kereskedő-Ifjak társulata szokásos ünnepélyességgel ülte meg márczius 15-dikét. Este — more patrio — nagy banket volt az »Arany Bika« szálloda egyik termében. Ugyanakkor fiatal urak névnapot megülő társasága ugyane teremben helyezkedett el. A terem egyik részében ültek a kereskedő-Ifjak, velük a debreczeni kereskedő-testület legtekintélyesebb tagjai s több hírlapíró. A kereskedő-Ifjak mulatozás közben — megsokalván a megsokalni valókat — egyszerre tömegesen ott termettek a másik asztalnál s oly tumultus keletkezett, a melyből nem hiányoztak a tettelegességek. A dolog eunyiben nem maradhatott, mert a helyi lapok tudósításaikban ugyan meglehetősen kiméletesen érintették a kinos incidens; de másnap Debreczenben mindenki arról beszélt, hogy a »Biká«-ban a márczius 15-diki ünnepély megsértéseért uri körökhöz tartozó fiatal urak tetteleg bántalmaztattak, illetőleg a helyiségből távozni kényszerítették. A szóbeszédet, vidéki szokás szerint, követték először is a nyíltéri nyilatkozatok, azután a kihívások. Az ügy még ma is huzódik s ma két hét leforgása után, mint a »Debreczen« írja, annyira nincs rendben az ügy, hogy a magukat sértve érző fiatal urak az egyik nyilatkozat összes aláíróinak tömeges kihívásával ilyekeznek a társadalmi status quo ente helyreállítására.

— Két hiba. M... ur azt a hirdetést olvasta néhány hét előtt a »Figaró«-ban: »Arva leány férjhez adandó. — 22 éves. — 100,000 frank hozomány. — Két hiba.« Rögtön elmegy a kijelölt helyre, bemutatják a leányt, ő el van ragadtatva, egy kis gyermeket mutatnak aztán: erre el volt készültve, — s az esküvő megtörténik. A szertartás után az új férj elmegy a házasság közvetítőhöz, »Láttam az egyik hibát — mondá — de hol a másik?« — »Oh! feleli hanyagul az üzletember — a másik nyomdahiba: Egy nullával többet szedtek, 100,000 frank helyett csak 10,000 olvasandó.«

— Összeesküvés a csár ellen. Egy Pétervárról Londonba érkező távirat ismét egy új összeesküvésről ad hírt. Az összeesküvésre egy öngyilkos

levele vezette rá a rendőrséget, a ki megírta, hogy meg kellett volna ölnie a csárt, erre szemelték ki sorsvetés által, de képtelen erre a tetterre s azért inkább önmagát öli meg. — Hir szerint a csár határozott parancsára szabadon bocsátották Cebrikova asszonyt. A csár ezt írta a híres levél szélére: »Ez ugyan nagyon elkeseredetten van írva, de azért a szerzőnő sértetlenül szabadon bocsátható.«

— Egy bíró merénylete. Nagyvarjas aradmegyei községben a múlt hó 29-én véres eset történt, mely a legnagyobb izgatottságba hozta a község lakosságát. A feltűnést keltő eset a következő: Pap Vilmos dombegyházi birtokos a napokban átrándult Nagyvarjasra, hogy ott néhány haszonbérletjéről a bérleti összeget felvegye. Márcz. 29-én este 11 órakor, éppen a templom mellett ballagott hazafelé, mikor a mellől egy ismeretlen ember ugrott elő és orozva rálőtt. Pap Vilmos összerogyott és segélykiáltásaira azonnal elősiettek a környékbeli és szállására vitték a súlyosan sebesültet. A merénylet azalatt elmenekült véres tette színhelyéről. A nyomozást azonnal megindították és kiderült, hogy a földbirtokosnak az nap komoly összekocczanása volt Katkó Mártonnal a helység volt bírájával. Természetes, hogy a gyanu azonnal erre irányult. Letartóztatták tehát és szembesítették Pappal, ki felismerte benne az éjjeli merénylet tettesét. A golyó a boldogtalan földbirtokost a lágyékán találta s a jobb cizommba furódva, összetörte a felszárcsontot, úgy, hogy a sebesült állapota életveszélyes.

— Kivégzés. A szegedi csillagbörtön udvarán e hó 2-án reggel hét órakor akasztották föl Gyömbér Pált, a csongrádmegeyi asszonyírtót. A gonosztevő nyugodtan viselte magát s miután Magay Lajos törvényszéki bíró felolvasta előtte a halálos ítéletet, bocsánatot kért a jelenlevőktől, megcsókolta a feszületet és békén engedte át magát a hóhérnak, a ki gyorsan végzett vele. Papja, Jászay segédlelkész, ki mindvégig vigasztalta őt, azt mondta, hogy töredelmesen készült a halálra, bár az utolsó pillanatig várta »király ő főméltósága« kegyelmét. A kivégzés alatt a börtön kapujában egy vézna, öreg parasztságosy sirdogált: a halálra ítélt anyja. Elpanaszolta, hogy fia nem akarta őt látni a siralomházban. Kesergése azonban csak akkor tört ki igazán, mikor egy uri ember azzal akarta vigasztalni, hogy majd megláthatja magzatát a kórházban, hol a bonczolás lesz. Az a gondolat, hogy fiát még a halálban is megkinozzák, szörnyű siralomra indította a szegény öreget. — Gyömbér Pál volt a 75-ik elítélt, a kit Kozarek Ferencz állami hóhér hivataloskodásának kezdete, 1867. óta, kivégzett.

Felelős szerkesztő és kiadó-tulajdonos:
Ifj. Dobay János.

Hirdetések.

Hirdetmény.

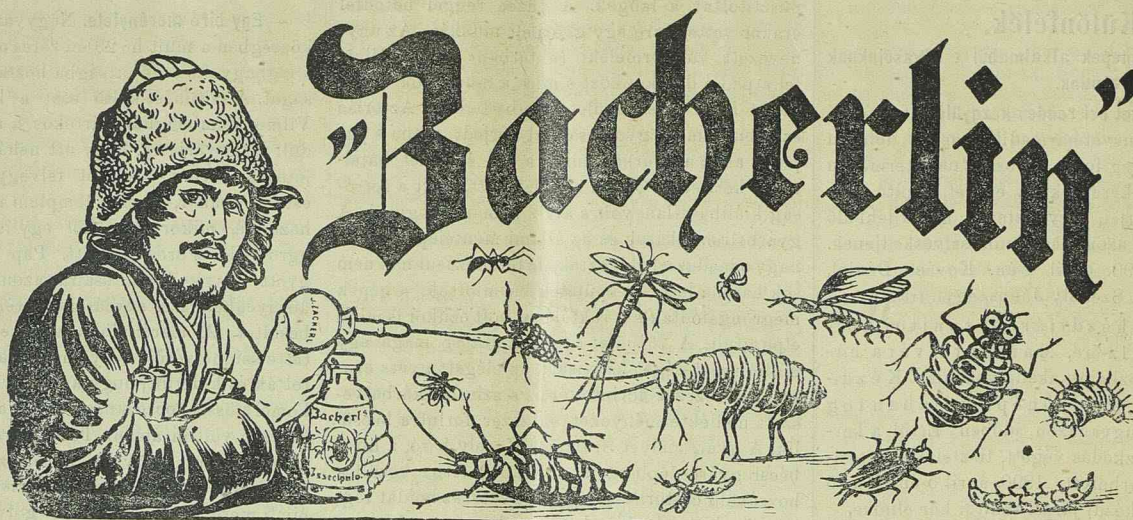
A Gross Gyuláné árvái tulajdonát képező beltelek, a pincz közelében, (Bertalan-féle ház) folyó évi szent György naptól kezdve több évre haszonbérbe adandó, az utcára nyíló kettős szoba (bolthelyiség) és ugyanazon a telken egy család számára kényelmes lakás, értekezhetni és kivehető a sepsiszentgyörgyi árvaszéknél.

Sepsiszentgyörgy, 1890. márcz. 24-én.

Gross, apai gyám.

Az kétségtelen, hogy gyakran egészen egyszerű, könnyen beszerezhető házizser meglepően gyors gyógyulást szerzett. „A Betegbarát” című kis iratban még bizonyítékokat is találunk arra nézve, hogy meg hosszab, reménytelennek nevezett esetekben is, gyógyulás állott be. Minden betegnek el kellene olvasni azon könyvet; Richter kiadóintézete Lipcsében ingyen megküldi.

A körülbelöl huszezer raktáron árult és mindenütt a legjobb rovarirtó-szernek elismert

megint **olcsóbb** lett.

Az eredeti üvegek J. ZACHERL névvel vannak ellátva. Ára üvegenként csak 15 kr, 30 kr, 50 kr, 1 frt.

K a p h a t ó :

K.-Vásárhelyt Jancsó Géza gyógyszeráránál Csik-Karczfalván Boltresz Ferencz S.-Sztgyörgyön Betegh Bálint gyógyszeráránál
" Kovács Ferencz " Csik-Szeredában Gál József kereskedésében " Dávid György
" Csiszár Pál kereskedésében Előpatakon J. Müller gyógyszeráránál " Goldstein Jakab keresk.
" Dávid János " Uzonban Temesváry G. és Fiainál

Magyar királyi államvasutak.

Keleti vonal.

M e n e t r e n d.

Érvényes 1889. november hó 1-től.

PREDEAL—NAGY-VÁRAD.

Érvényes 1889. november hó 1-től.

Á l l o m á s o k				Á l l o m á s o k			
	Vegyes vonat	Sze- mély- vonat	Gyors- vonat		Vegyes vonat	Sze- mély- vonat	Gyors- vonat
Predeal (vendéglő)	(érk. ind.)			Kis-Kapus (vendéglő, elágazás N.-Sze- ben felé)	(érk. ind.)	11.24 11.39	11.49 11.59
Brassó (vendéglő)	(érk. ind.)	4.54 5.20	7.07 7.28	2.15	Tövis (vendéglő, elágazás Arad felé)	(érk. ind.)	1.13 1.17
Botfalva	"	5.37 5.57	7.44 7.58		Nagy-Enyed	"	2.18 2.11
Földvár	"	6.15	8.09		Kocsárd (vendéglő, elágazás Maros-Vá- sárhely felé)	(érk. ind.)	3.04 3.14
Mogyorós	"	6.35	8.24		Gyéres (elágazás Torda felé)	(érk. ind.)	3.51 4.01
Apáca	"	6.43	8.29		Kolozsvár (vendéglő)	(érk. ind.)	5.56 6.45
Köpecz	"	7.02	8.44		Nagy-Várad (vendéglő)	(érk. ind.)	11.04 11.19
Agostonfalva	"	7.31	9.07		Budapest	(érk. ind.)	6.30 11.19
Alsó-Rákos	"	7.51	9.19				5.32 8.42
Homoród	"	8.14	9.38				8.47 1.55
Kacsa	"	8.38	9.52				
Erked	"	9.09	10.16				
Bene	"	(érk. ind.)	9.33 10.29				
Héjasfalva (elágazás Sz.-Udvarhely felé)	"	9.43	10.36				
Segesvár (vendéglő)	(érk. ind.)	11.04	11.38				
Medgyes	(érk. ind.)						

Brassóból Bukarest felé a vegyes vonat indul délután 2 óra 34 perczkor.

Héjasfalva—székelyudvarhelyi vasut.

Héjasfalva	indul reggel 6.45	Székely-Udvarhely	indul este 6.00
Székely-Keresztur	7.28	Bögöz	6.33
Nagy-Galambfalva	8.18	Nagy-Galambfalva	7.09
Bögöz	8.40	Székely-Keresztur	7.46
Székely-Udvarhely	érkezik reggel 9.12	Héjasfalva	érkezik este 8.18

Nyomatott Szabó Albertnél Kézdi-Vásárhelyt.